

Szeged a hazai lapokban az ünnepi játékok visszhangjával

25

OLTVAI Ferenc: A honismereti mozgalom és a levéltárak. *Levéltári Szemle*, 1963. 1-2. sz. [Szegedi beszámolóval.]

Beszámoló a Magyar Biológiai Társaság szegedi osztályának működéséről 1961 szeptemberétől 1962 májusáig. Összeáll.: GALLE László. *Biológiai Közlemények*, 1963. 11. köt.

VEZSPREMI Miklós: Szegedi Szabadtéri Játékok. 1963. *Magyar Ifjúság*, 1963. júl. 27. [Képekkel.]

Szeged híres város 2. *Magyar Ifjúság*, 1963. júl. 27. [A három város c. rejtveny-sorozatban.]

MEIXNER Mihály: A Tanháuser Szegeden. *Muzsika*, 1963. augusztus.

—dek— Szeged, a napfény városa. *Turista*, 1963. augusztus. [Képekkel.]

Gyűlés Szegeden. *KISZSZ Értésítő*, 1963. júl. 25. [1963. júl. 16-án.]

[Kép a Szentivánéji álomból.] *Dunántúli Napló*, 1963. júl. 26.

Pécsi sportolók Szegeden. *Dunántúli Napló*, 1963. júl. 26.

Új óriás-szökőkút Szegeden. *Dunántúli Napló*, 1963. júl. 27. [Kép.]

VADAS Zsuzsa—PÁSZTOR Zoltán: Szegedi séták. *Petőfi Népe*, 1963. júl. 28. [Képekkel.]

KADAR Márta: Díjat nyert a tárlaton. *Petőfi Népe*, 1963. júl. 28. [A IV. Szegedi Nyári Tárlatról.]

BÁNOS Tibor: Vasárnap délelőtt Gózon Gyulával. *Hétfői Hírek*, 1963. júl. 29. [Kép a Virág teraszán.]

LÖKÖS Zoltán: »Magas színvonalú, nagy művészi elemény«. Kállai Gyula nyilatkozata a Szegedi Szabadtéri Játékokról. Újabb bemutatók. *Hétfői Hírek*, 1963. júl. 29. [Képpel.]

CSERHALMI Imre: Lehár-operett Kairóban, a Cigánybáró Szegeden. Beszélgetés Eduard Strauss-szal, az egykori keringőkirály dédunokájával. *Népszabadság*, 1963. júl. 30.

Kállai Gyula nyilatkozata a szabadtéri játékokról. *Népszabadság*, 1963. júl. 30.

RAJK András: Megjegyzések Szegedről. *Népszava*, 1963. júl. 30. [Kritika.]

Kállai Gyula nyilatkozata a szegedi szabadtéri játékokról. *Fejér megyei Hírlap*, 1963. júl. 30.

Kik lépnek fel a szegedi Trubadúrban és Cigánybáróban? *Békés megyei Népszava*, 1963. júl. 30.

KAPALYAG Imre: Vendéglátás és idegenforgalom Szegeden. *Népszabadság*, 1963. júl. 31. [Kritika.]

RAJK András: Erkel Ferenc operája a Dóm téren. *Népszava*, 1963. júl. 31.

Orgonahangverseny Szegeden. *Népszava*, 1963. júl. 31.

A szegedi ószi barackkiállítás nagy sikere. *Magyar Nemzet*, 1963. júl. 31.

PÉTER Róbert: Van még Szegeden boszorkányság. *Labogó*, 1963. júl. 31. [Képekkel.]

LÖKÖS Zoltán: A Szegedi Szabadtéri Játékok. *Ország-Világ*, 1963. júl. 31. [Képekkel.]

m. l.: Szegedi pillanatképek. *Szolnok megyei Napló*, 1963. júl. 31.

A Szentivánéji álom Szegeden. *Népszabadság*, 1963. aug. 1.

GÁRDONYI Jenő: Javaslatok a színházak műszaki felújítására. *Magyar Nemzet*, 1963. aug. 1. [Szegedről is.]

(kovi): »Most jön az igané«. *Népszava*, 1963. aug. 1. [Az Ünnepi Játékok sportműsoráról.]

CSERHALMI Imre: Nekik is szól a taps! Ismerkedés a szegedi szabadtéri játékok fővilágosítóival. *Népszabadság*, 1963. aug. 2.

GÁBOR István: Szegedi tárlatok. *Magyar Nemzet*, 1963. aug. 2. [Képpel.]

FODOR Lajos: Nemzetközi Trubadúr-előadás. *Esti Hírlap*, 1963. aug. 2.

DALOS László: Világhírű művészekkel Szegeden. *Film, Színház, Muzsika*, 1963. aug. 2. [Képekkel.]

Az ország kenyeréről tanácskoznak Szegeden. *Népszava*, 1963. aug. 3.

Orvosankét Szegeden a hőforrások hasznosításáról. *Magyar Nemzet*, 1963. aug. 3.

HUNYADI József: Szegedi játékok. *Képes Újság*, 1963. aug. 3. [Képes riport. A címlap is ide tartozik.]

A Trubadúr bemutatójáról. [CSERHALMI Imre], *Népszabadság*, júl. 30. — *Esti Hírlap*, júl. 29. — [DALOS László] D. l., *Film, Színház, Muzsika*, aug. 2. [Képekkel.]

A Cigánybáró, Jókai, Strauss

— ÉS SZEGED

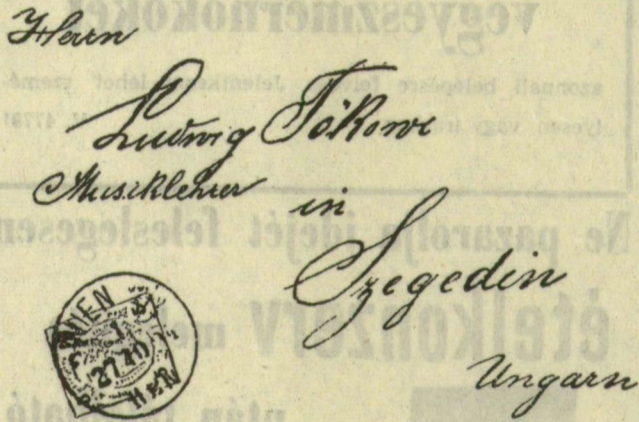
Szeged az első városok között szerepelt, melyek a bécsi ősbemutató (1885. október 24.) után színrehozták, 77 évvel ezelőtt a keringőkirály örökszép nagyoperettjét, a Cigánybárót. Kolozsvár és a főváros előzött meg csak bennünket. A nagyszabású szabadtéri előadás küszöbén alább elmondandókkal is kapcsoljuk közelebb szívünkhöz ezt a dalművet...

Harmadszorra Szegeden

Az 1886. november 13-iki szegedi bemutatón a derék színészeknek (Zsupán — Andorfi; Arzéna — Margó Zelmá; gr. Carnero — Tollagi; Cipra — Fratta Vilma; Szaffi — Liptai Laura és Barinkay — Balogh Albin) tudásuk legjavát kellett adniok, hogy az akkori zenekari hiányosságok mellett sikerre vigyék Strauss melódiáját. A színháznak akkor még csak 35 tagú katonai fúvószenekarra teltet s a helyi zenede legkisebbi zenészekként résztvevőik a zenekarban. S hogy mennyire szükség volt rájuk, bizonyítja, hogy a második előadás távollétükben majdnem botrányba fulladt.

Az elbeszélés és a daljáték

Jókai 1885-ben készült el remekbekészült elbeszéléssel s még ugyanabban az évben szerezte meg tőle Johann Strauss a zenésítés s földolgozás jogát. Minden gyorsan ment, az év végére a Cigánybáró már elindulhatott a világsiker felé. Az operett szövegírója, Schnitzer Ignác a korabeli közönség humor-igényeinek megfelelően alaposan átdolgozta Jókai művét. Romantika ide — romantika oda, de a főhős a regényírónál (Botsinkay Jónás — Barinkay) inkább hűsből és vérből való alak, mint az operettben, aki dehogyan is akar »kivont karddal az öklében csodadolgokat hajtani végre a maga fekete serege élén«. Az érdeme csak az, s ezért kapja a cigánybáróságot, hogy a lenézett cigányemzet tagjaiból, a maga alapította faluban, Cigándiában, becsületos kohó-

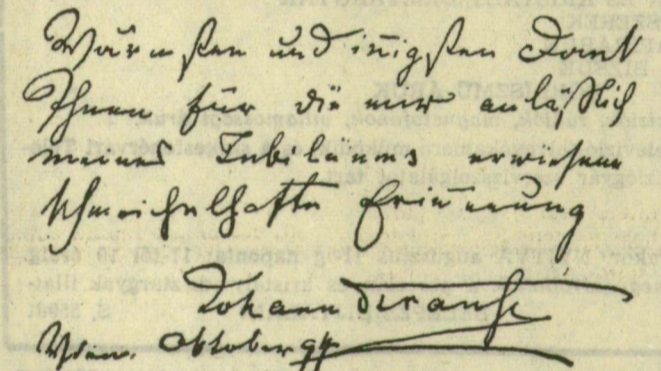
munkásokat, iparosokat farag. Serege a burkusok eleni útközében, mint »tábori kovács dandár« szerez dicséretet azzal, hogy egy nap alatt összekovácsolja az elenség által összezúzott ágyúszekereket s talpukat. Ami egyebekben az átdolgozás alatt a mesemondó elbeszéléséből elveszett, azt csupán Strauss zenéje pótolta számunkra.

Szaffi és a szegedi boszorkányégetés

Jókai, aki több ízben járt városunkban, szerette Szegedet. Műveiben, kezdve Mátyás fekete seregétől, a boszorkányüldözéseken, a szabadságharcot keresztül a város rekonstrukciójáig — hogy csak a legfőbbeket említsem — számtalan helyen dolgozta fel helyi hagyományainkat. Így tesz a Cigánybáróban is, melynek egyik feje-

zete (A Szaffi kincsei) 1848-49-es szegedi élményein alapszik:

Szaffi anyját, a boszorkányok kapitányát »Szegedben kivallatták«. Szokásos vádak: eladta magát a sáttánnak, seprűn tudott repülni, felkantarozott hordón járt Világosvárra, meg Óthalomra a többiekkel lakomázni. Megégették s hamvait egy vas ládába zárva ásták el az akasztófa tövében. Botsinkay az öreg cigányvajdával egy zivataros éjszakán indul útnak Szegedre, hogy a vasládát fölássák. Átkelnek lóháton a Tiszán. Az itt következő tájfestés megfelel az akkori Fehértó leírásának. Jókai saját szemével láthatta meg az őthalmi vesztőhely roppant, tömör, négyszög alakú épületének hat, magasra emelkedő oszlopát, melyeken vaskampók meredtek elő, az elítéltek számára. »...Eljutottak a történelmi Óthalomhoz, a mit egymást eltemető nemzedékek hordtak ottan össze az alföldi síkság közepett. Ebből készültek a mai időkben a főtámadt Szeged körtöltései, felemelt utcái... legfeljebb a vesztőhely... haramiák és boszorkányok megátkozott maradványai.« Hogy a vesztőhely akkor még bizonyosan meg volt, igazolja Mészáros Lászlár 48-as hadügyminiszter emlékirata is, aki Szeged környékén, az ottani vesztőhely táján táborozott hadtestével s hivatalos jelentészt így kezdte: »Irárm Szegeden, az akasztófa alatt...«

rályt Szegedre, de a látogatás csupán ígéret maradt... S ha majd az augusztusi éjszakában a karmester pálcájára nyomán fölcsendülnek a Cigánybáró örök dallamai, üdvözlötünk szálljon a dédunoka, Eduard Strauss felé is, aki mégis eljött Szegedre, hogy beváltsa dédapja ígéretét...

Csongor Győző

Szegedi művészek

KERTÉSZ GYULA

Kertész Gyuláról joggal mondhatjuk, hogy szegedi művész, annak ellenére, hogy már három éve elkerült innen Budapestre az Állami Operaházhoz. Nemcsak azért, mert emlékezünk szegedi rendezéseire. Nem is csak azért, mert visszaemlékezünk szegedi diákkorunkra. Hiszen amikor érettségire készültünk tizenhárom évvel ezelőtt, s ki akartunk tenni magunkért: saját szerzeményünkre ballagni, a mi ballagási énekünk »zeneszerzője« Kertész Gyuzsi volt. Már akkor operarendezőnek készült — elmondhatjuk: céltudatosan. De nem is csak ezért mondhatjuk rá jogosan, hogy szegedi művész.

Amióta felújította Szeged a szabadtéri játékokat, Kertész Gyula minden nyarat annak szenteli. Öt éve állandóan Ó Mikó András rendező asszisztense, két éve pedig a szabadtéri játékok színházi titkára. Hogy mekkora munka ez, megmondhatjuk: egy ekkora apparátusú színháznál több titkár szokott lenni, például az operaháznál öt van. Nehéz elérni azt, hogy bizalommal legyen iránta mindenki. Becsülettel elintézi mindazt a ki tudja hányféle problémát, amellyel hozzá fordulnak, még ha

Strauss levele

Ifjabb Johann Strauss soha sem járt Szegeden. Valami köze mégis van ehhez a városhoz, bizonyítja Főkövi Lajos zenetanárhoz, egyik barátjához ide írt levele, a következő szöveggel: »Meleg, bensőséges köszönet Önnek a jubileumkor nekem küldött

„Félidő” a játékokon

A mai nappal és a mai előadással eltelik a szabadtéri játékok idei programjának első »félideje«. Eddig, az elmúlt két hétben háromszor játszották a Brankovics Györgyöt, a trubadúrt, s a mai Szentivánéji álommal együtt meglesz az idei tizedik előadás. »Félidő« a mai nap azért is, mert a jövő héten ismét új műsor kezdődik — a Cigánybáró előadásai és a Magyar Állami Népi Gyűjtemes estjei vannak hátra.

Tegnap ismét rendkívül nagy volt Szeged idegenforgalma. A Trubadúr utolsó előadására mintegy négy és fél ezer vendég érkezett Szegedre. Különvonat futott be a szegedi pályaudvarra Budapestről, Miskolcra és Sopronból. A fővárosból a menetrend szerinti színházi vonattal és autóbusszal is sokan érkeztek. Különautóbussz hozta a vendégeket Sopronból.

Tegnap kezdődött meg Szegeden az országos autós-találkozó is, melyet ma folytatnak. Az ország minden részéből érkezett autósok délelőtt konvojban tesznek városesétát.

ELSŐ:

János vitéz a sárkánnyal

Megjutalmazták az ifjúsági karnevál győzteseit

A KISZ Szeged városi bizottsága alapos körültekintéssel és a közönség véleményének figyelembevételével megállapította a KISZ ifjúsági karnevál résztvevők legjobbainak sorrendjét. Eszerint első a textilművek fiataljainak János vitéze az óriás-sárkánnyal, valamint a kábelgyár »Szabadtéri megnyitóképe«. Kivitelezés és ötletesség tekintetében mindkettő jelentősen hozzájárult a július 28-i karnevál színvonalához, s nagy közönségsikert aratott. Második helyezést ért el a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat fiataljainak történelmi témája.

A fentiekben kívül jutalomban részesítik a MÁV igazgatóság Don Quijote jelenetét, a DÁV hatalmas paprikáját a boszorkány-nyal, az Asztalos Ktsz KISZ-szervezetét, amelynek tagjai a vidám molnárok által kísért dorozmány szelmalmot készítették, valamint a posta 1. fiataljainak szemet gyönyörködtető Szentivánéji álom-ját a virágtündérekkel.

zett az árcokon. — Most indíts a fürdőbe! Alig férték el a szobában. A nők a csecsmót vették körül, a férfiak az asztalnál koccintgattak. Csak cigarettáznai mentek ki a ház elé. A konyhában szemügyre vették a tűzhely körül foglódó anyóst. — A fő ellenség — sügta oda cinkos mosollyal Bivaly, az öreg Csiszérnek. Nevetek. Csak Kapros Sanyi maradt komoly. Tudta, hogy most vizsgálják a brigád előtt. Feleségével ugyan már megbeszélte a dolgot, az aszszony bele is egyezett, de azért szorongva figyelt, mikor férje megállította az anyját a templomba való készülődésben, öltözködésben:

— Mama!.. — Sanyi ránézett a brigádtagokra és gyorsan kivágta: — Templomba nem megyünk.

Az öregasszony először azt hitte, viccelnek meg. — Üss a szádra, fiam! — mondta, de később elsírta magát: — A plébánián is be van jelentve. Mit fog szólni a tisztelendő úr... Azt akarjátok, hogy erendendő bűnel haljon meg az unokám?

— Most született, máris temetni akarja? — kérdezte Takács Pali, az egyik keresztapa.

Az anyós mérgesen nézett a kérdezőre. Abbahagyta a sírást és a lányához fordult:

— Te is így gondoltad, Kati?

A fiatalasszony átölelte a vállát és hízlelve sügta:

— Itthon kereszteljük meg. Tudja, édesanyám, így is lehet. Érvényes...

— Igen, majd itthon — erősítette meg az ifjú apa, de nyomban elhallgatott, mert az öregasszony mérgesen legyintett.

A vendégek modorlatlanul, némán figyelték, mint az összeesküvők. Csak az öreg Csiszér mocorgott a széken, aztán meg is szólalt:

— Jobban megcsináljuk, mint a pap... házilag.

— Maszek úton — toldotta meg Takács Pali.

Először Bivaly nevette el magát, aztán a többiek is. Felszabadultan kacagtak.

Mintha az öregasszony is elmosolyodott volna kissé, de aztán szigorúan ezer rancba rántotta össze az arcát és Csiszérhez lépett:

— Tudtam, hogy ez a maga találmánya, vén pogány.

A pólyában felsírt a gyerek. A hangos nevetésre ébredt fel. A nagymama mindjárt felkapta, ringatni kezdte és beszélt hozzá:

— Pogányok közé kerültél, kicsi lelkem.

— Maszek papok közé — toldotta meg most már bátrabban valaki, mire megint kitért a nevetés.

Lámpát kellett gyújtani. Bekapcsolták a magnót is. Megértették az asztalt, a férfiak megitták a maradék pálinkát. Az öregasszony a konyhában főzte a könnyeit.

A gyereket még vacsora előtt keresztelték meg. Lavór fölé tartották és egy üvegkancsóból vizet pergették kis kopasz fejére. A csecsmó felsírt. A nagymama hamarjában lisztes kötőjével törölte le róla a vizet. Aztán sorra járta a pólya a keresztapák karjait. Az öreg Csiszér utoljára magasra emelte és ezt mondta a síró csecsmónak: — Nőjél nagyra!

Vacsora után gyorsan kiürült az egvik demizson. A fiatalok kivitték a konyhába az asztalt és táncolni kezdtek. Az ifjú szülők egymás mellett ültek, mint a lakodalmukon. Az öreg Csiszér magára maradt. Séttetten felhajtott gyors egymásutánban néhány pohár bort. Egy darabig még bírta beszélgetés, társ nélkül, de aztán megtöltött poharával oda ballagott az öregasszonyhoz, aki a fényes, fekete kálvha mellett ült és ölében tartotta fehér pólyában unokáját. Csiszér leült melléje és félig kiitta a poharat. A magnetofon szalagjáról twis... ott le a táncolók lábaihoz. Csiszér P... rosszalóan csóválta a fejét és szidni kezdte az ifjúságot:

— Ezek a mai fiatalok. Nem törődnek a csecsmóval, az öregeket meg ide a sarokba szorítják. Csak a táncon jár az eszük...

Az öregasszony némán, tempósan bólogatott és észrevétlenül tovább morzsolta ujjai között a rózsafüzért.